

sædvanlige principper for beslutninger i forvaltningen. I tilfælde, hvor beslutninger – uden for lovens område – skulle have været truffet af et andet ministerium, vil forsvarsministeren, forinden en sådan beslutning tages, så vidt muligt indhente udtalelse fra den sagkyndige myndighed. Høringsbestemmelsen er ikke obligatorisk.

For at tage højde for uforudsete situationer, for at kunne fastsætte regler for områdets detaljerede anvendelse, herunder regler, som sikrer områdets rekreative anvendelse for Københavns befolkning, samt fastsættelse af regler vedrørende tilbud af erstatningsbolig og Københavns Kommunes medvirken hertil, er det fundet formålstjenligt at optage en bestemmelse, i medfør af hvilken forsvarsministeren kan udstede bekendtgørelser om gennemførelsen af denne lov.

Forsvarsministeren kan endvidere fastsætte regler for, hvorledes den daglige administration af Christiania opbygges, herunder hvorledes beboerne kan få medindflydelse.

For at sikre lovens håndhævelse er det fastsat, at forsvarsministeren kan anmode politiet om at yde den fornødne bistand hertil. Justitsministeren kan fastsætte de nærmere regler for denne bistand. Af hensyn til lovens gennemførelse er det nødvendigt, at håndhævelsen kan ske hurtigt og effektivt. Der er derfor fastsat regler om, at forsvarsministeren for at sikre efterkommelsen kan lade foranstaltningen udføre for den ansvarliges regning, hvis påbudet eller forbudet ikke efterkommes frivilligt. I tilfælde, hvor øjeblikkelig indgreb er påkrævet for at afværge skade på bygninger eller arealer, kan forsvarsministeren foretage det nødvendige uden påbud eller forbud og for den ansvarliges regning. Adgang til bygninger, arealer, boder, skure m.v. kan ske uden retskendelse.

Overtrædelse af lovens bestemmelser vil kunne straffes med bøde.

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, men en del af lovens bestemmelser vil først få praktisk betydning, når der i løbet af efteråret 1989 er udstedt lokalplan for området og derved tilvejebragt detaljerede planer for den fremtidige anvendelse.

Loven får ingen indflydelse på mulighederne for at støtte sociale projekter på området. Den særlige ordning, som findes i øjeblikket med, at der på bevillingslovene er givet særlige bevillinger til sociale aktiviteter, som der ikke gives tilskud til i medfør af anden lovgivning, og med at disse bevillinger fordeles som tilskud – hovedsagelig til »Herfra og Videre« – efter indstilling fra Den Særlige Styringsgruppe vedrørende Christiania, vil således kunne fortsætte uændret.

4. Lovens økonomiske konsekvenser vil i vid udstrækning afhænge af lokalplanernes udformning, samt i hvilket omfang vedligeholdelse af fredede bygninger kan overtages af beboerne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen fastslår sammenhængen mellem loven og det landsplandirektiv og de lokalplaner, som miljøministeren lader udstede for Christianiaområdet. I øjeblikket udvikler Christianiaområdet sig uden planlægning, uden kontrol og uden for lovgivningens rammer bl.a. ved, at der finder et udstrakt ulovligt byggeri sted. Loven fastsætter principperne for, hvorledes den planlægning, som bliver foretaget i lokalplanerne, skal gennemføres på Christiania.

Til § 2

Bestemmelsen fastlægger afgrænsningen af lovens område til det areal, der til daglig kaldes Christiania. Der er således tale om det areal, hvorpå den tidligere Bådsmandsstrædes Kaserne og det tidligere Ammunitionsarsenal lå, samt den del af Flådestation København, der hører til Christianiaområdet (den nordlige del af Christiania). En del af den tidligere Bådsmandsstrædes Kaserne – det såkaldte »Trekantområdet« – som er afgrænset af Prinsessegade, Refshalevej og Laboratoriegraven, ligger adskilt fra resten af området. Københavns Kommune har lejet en del af »Trekantområdet«, og kommunen har på det lejede areal en børneinstitution. I stk. 2 er det derfor bestemt, at det område, som Københavns Kommune har lejet, ikke er omfattet af loven.

Lovens område er det samme område, som er omfattet af det landsplandirektiv, som miljøministeren har udstedt ved cirkulære af 17. marts 1989 om region- og lokalplanlægning for Christiania.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter, at forsvarsministeren kan give tilladelse til anvendelse af bygninger og arealer m.v. samt formen for denne anvendelse, at forsvarsministeren kan stille vilkår for at give tilladelser til anvendelsen, at forsvarsministeren kan forbeholde sig adgang til at tilbagekalde tilladelser, at forsvarsministeren kan tidsbegrænse tilladelser, og at forsvarsministeren kan bestemme, at bygninger skal ombygges eller nedrives.

Efter loven vil enhver anvendelse af bygninger og arealer m.v. på Christianiaområdet forudsætte, at der foreligger en tilladelse hertil fra forsvarsministeren. Ved lovens ikrafttræden kan der udstedes en forelø-

big – eventuelt betinget – tilladelse til at anvende bygninger og areal m.v. for de personer, der ved lovforslagets fremsættelse var tilmeldt folkeregisteret med fast bopæl på Christiania. Der kan herunder også blive givet foreløbig tilladelse til at anvende de bygninger, der er blevet ulovligt opført før lovens ikrafttræden. Det er herefter hensigten, at længerevarende tilladelser kan afløse de foreløbige, når en mere endelig planlægning for arealet er udarbejdet på grundlag af lokalplanen. For virksomheder, der ved lovforslagets fremsættelse blev drevet på Christiania, kan der udstedes en foreløbig – eventuelt betinget – tilladelse for en nærmere angiven periode, inden for hvilken virksomhederne enten skal opnå en mere varig tilladelse eller skal ophøre med driften på området.

Efter lovens ikrafttræden vil der over for anvendelse af bygninger og arealer m.v., hvortil der ikke er givet tilladelse, blive skredet ind i medfør af bestemmelserne i §§ 4, 6, 10 og 11. Efter loven kan der gives tilladelser til ændret anvendelse af bygninger og arealer, således at området naturligt kan udvikle sig inden for lokalplanernes rammer. Bortset fra de foreløbige tilladelser, der kan gives ved lovens ikrafttræden, vil forsvarsministerens tilladelser, jf. § 8, blive givet inden for rammerne af de til enhver tid vedtagne lokalplaner. Ved anvendelse af arealer forstås enhver form for anvendelse, således at også beplantning, anlæggelse af veje og stier m.v. kræver tilladelse fra forsvarsministeren. Hvorvidt der efter loven vil blive givet tilladelse til, at bygninger må opføres, ombygges eller nedrives, afhænger af, om opførelsen, ombygningen eller nedrivningen ligger inden for lovens overordnede hensyn samt lokalplanens rammer, og herunder vil der blive taget hensyn til områdets historiske værdier og rekreative formål.

For at kunne udnytte området, er det fundet nødvendigt at kunne regulere placeringen af genstande på området i samme omfang som på andre offentligt tilgængelige arealer. Derfor kræver placeringen af boder, skure, skurvogne, campingvogne, telte, hegn eller alle andre former for genstande – også mindre genstande – forsvarsministerens tilladelse. Årsagen til, at det er nødvendigt at kunne stille vilkår for en given tilladelse, er, at området skal udvikle sig henimod en udnyttelse inden for lokalplanens rammer.

Vilkårene kan f.eks. være, at der stilles krav om, at bygningen og arealet skal istandsættes inden for en given frist og derefter vedligeholdes til et niveau, som sikrer, at bygningerne ikke går i forfald, og at der er rimelige sundheds- og helbredsmæssige forhold. Forsvarsministeren kan stille som vilkår, at han eller den, han bemyndiger, til enhver tid skal have adgang til bygninger og arealer, således at disses tilstand og anvendelse kan inspiceres for eksempel med henblik på

planlægning af områdets udnyttelse og planlægning af statens retablering af bygninger til deres historiske udseende. Vilkårene vil endvidere indeholde bestemmelser om betaling, som kan variere alt efter, om der er tale om anvendelse til beboelse, institutioner eller erhverv, og bestemmelser om, at brugeren er pligtig at lade det benyttede nedrive og fjerne ved ophør af brug. Tilladelserne vil kunne gives til bestemte personer.

Stk. 3 giver forsvarsministeren hjemmel til at forbeholde sig ret til at tilbagekalde givne tilladelser helt eller delvist. Bestemmelsen giver endvidere hjemmel til, at der til tilladelser kan stilles nye vilkår med samme frist, som tilladelserne kan tilbagekaldes med. For de beboere, som er bosiddende på Christiania ved lovforslagets fremsættelse og tilmeldt Christiania i folkeregistret, vil tilbagekaldelsesvarslet for dele af den foreløbige tilladelse, som kan gives ved lovens ikrafttræden, i almindelighed blive sat til mindst 6 måneder. For senere tilladelser vil tilbagekaldelsesvarslet blive afpasset efter hensyntagen til varigheden af anvendelsen, formen for anvendelsen, formålet med benyttelsen m.m. Tilladelserne vil kunne gives for i forvejen fastsatte perioder. Herved vil der allerede på det tidspunkt, tilladelsen gives, kunne blive taget højde for forandringer, der er planlagt til senere gennemførelse. Bestemmelser i denne paragraf regulerer betingelserne for anvendelsen af bygningerne til både beboelse og erhverv. Anvendelsen vil således ikke være omfattet af lejelovgivningen, da der ikke vil blive tale om lejekontrakter i normal forstand efter lejeloven.

Bestemmelsen i stk. 4 giver forsvarsministeren adgang til at bestemme, at bygninger skal ombygges eller nedrives. Bestemmelsen er tænkt anvendt på såvel de bygninger, som er opført af forsvaret før 1971, som bygninger opført efter 1971 ulovligt af beboerne. Begrundelsen for sådanne beslutninger kan f.eks. være hensynet til de fredningsmæssige interesser i forbindelse med etableringen af rekreativt område, eller tilbageføring til et historisk udseende, at bygningen er uegnet til dens formål eller direkte kondemner. Ombygning for statens regning vil normalt kun kunne finde sted på statens bygninger i forbindelse med tilbageføring til et historisk udseende. Forsvarsministeren kan bestemme, at bygninger, som er ulovligt opført såvel før som efter lovens ikrafttræden, skal nedrives for den ansvarliges regning. Lader den ansvarlige ikke inden for en fastsat frist bygningen nedrive og fjerne, lader forsvarsministeren den nedrive og fjerne for den ansvarliges regning.

Til § 4

Hvis der i medfør af § 3 ikke foreligger tilladelse

eller given tilladelse tilbagekaldes, kan forsvarsministeren påbyde, at beboerne skal fraflytte eller ophøre med anvendelsen af bygningen eller det pågældende areal. Fristen for påbudet vil for de beboere, som er bosiddende på Christiania ved lovforslagets fremsættelse og tilmeldt Christiania i folkeregistret, blive fastsat til mindst 6 måneder. I andre tilfælde vil fristen blive afpasset efter hensynet til varigheden af anvendelsen, formen af anvendelsen, formålet med benyttelsen, muligheden for erstatningsbolig m.m. Dog skal anvendelse, som ikke opnår en foreløbig, eventuel betinget tilladelse ved lovens ikrafttræden, fordi den er i strid med gældende lovgivning, umiddelbart bringes til ophør. Tilsvarende fastsættes det, at hvis der ikke opnås tilladelse til eller tilladelse tilbagekaldes, til at have boder, skure m.v. placeret på området, da skal disse boder og skure fjernes af den ansvarlige inden for en frist fastsat efter de ovennævnte principper. Personer, som i strid med denne lov, opholder sig på arealet eller i bygningerne, kan forsvarsministeren lade fjerne fra området uden fogedens medvirken. Bestemmelsen sikrer, at Forsvarsministeriet får mulighed for – på grund af de særlige forhold på Christiania – at gennemføre en hurtig og effektiv administration af loven.

Genstande, som bliver efterladt på området udover den fastsatte frist, eller genstande, som i øvrigt er placeret på området uden tilladelse, vil blive fjernet ved forsvarsministerens foranstaltning uden fogedens medvirken. Genstande med en værdi, som klart overstiger de omkostninger, som vil være forbundet med bortfjernelse og opbevaring og et eventuelt bortsalg, vil blive opbevaret i 3 måneder. I den periode vil en eventuel ejer kunne henvende sig og godtgøre sin ret til genstanden og derefter mod betaling af de påløbne omkostninger få den udleveret. Genstande, som ikke inden for disse 3 måneder er udleveret til deres ejere, vil blive bortsolgt, og proventet for salget vil tilfalde statskassen. Forinden et eventuelt bortsalg vil politiet dog – som sædvanlig ved indbragte genstande – undersøge, om der skulle være tale om tyvekoster, og i bekræftende fald, søge at finde ejeren. Genstande, der ikke har værdi, som klart overstiger omkostningerne ved bortfjernelsen, opbevaringen og eventuelt bortsalg, vil blive betragtet som affald og umiddelbart bortskaffet. Bestemmelserne svarer i princippet til de regler, der gælder for behandlingen af hittegods.

Til § 5

I de tilfælde, hvor det bestemmes, at beboere, der ved lovforslagets fremsættelse var tilmeldt folkeregistret med fast bopæl på Christiania, skal fraflytte deres bolig på Christiania, er det fundet rimeligt, at der

tilbydes de pågældende en erstatningsbolig. Det vil blive tilstræbt, at erstatningsbolig anvises på Christianiaområdet. Foreligger denne mulighed ikke, pålægger bestemmelsen Københavns Kommune pligt til at anvise en erstatningsbolig.

Såfremt det ikke er muligt at anvise en erstatningsbolig på Christiania, og der ikke var medtaget særskilte bestemmelser om erstatningsbolig, ville boligproblemet skulle løses efter bilstandslovens regler. Efter bilstandslovens § 31 påhviler det det sociale udvalg, når en familie er husvild, at anvise familien husly mod betaling, der ikke må overstige hverken lejeværdien af den beboelse, der anvises, eller den sædvanlige boligudgift på stedet for en familie af samme størrelse. Da påbud om fraflytning af bolig på Christiania kun vil blive givet, når tilladelse til beboelse bliver tilbagekaldt, da genhusningspligten kun gælder beboere, som ved lovforslagets fremsættelse var tilmeldt folkeregistret med fast bopæl på Christiania, og da der så vidt muligt vil blive tilbudt erstatningsbolig på Christiania, kan det ikke forventes, at der vil blive tale om genhusning af et større antal beboere inden for en kortere periode. Det er bestemt, at pligten for Københavns Kommune til om nødvendigt at anvise erstatningsbolig, foruden danske statsborgere også omfatter andre skandinaviske statsborgere, andre EF-borgere og personer med opholdstilladelse som flygtning.

For at skaffe Københavns Kommune god mulighed for at gennemføre tilbudspligten om erstatningsbolig, er det i stk. 3. bestemt, at byfornyelseslovens bestemmelser om pligt til at stille boliger til rådighed til brug for genhusning også skal gælde ved et tilbud af erstatningsbolig efter nærværende lov. Efter byfornyelseslovens § 42 kan kommunalbestyrelsen bestemme, at almennyttige boligselskaber skal stille indtil hver 3. ledige lejlighed til rådighed som en erstatningsbolig. Kommunalbestyrelsen kan samtidig hermed bestemme, at ejere af private udlejningsejendomme med mindst 6 beboelseslejligheder skal stille indtil hver tredje ledige lejlighed til rådighed som erstatningsbolig. Kommunalbestyrelsen kan dog kun træffe disse beslutninger, såfremt den samtidig bestemmer, at halvdelen af de ledige lejligheder i kommunens egne beboelsesejendomme stilles til rådighed som erstatningsbolig. Det bestemmes endvidere, at byfornyelseslovens bestemmelser om pligt til at give oplysninger om ledige lejligheder (§§ 43 og 86) skal finde tilsvarende anvendelse med hensyn til den genhusningspligt, der påhviler de kommunale myndigheder efter denne lov.

Til § 6

Bestemmelsen fastsætter regler for, hvorledes lo-

F. t. l. vedr. Christianiaområdet

ven håndhæves i tilfælde af overtrædelser. Når der konstateres overtrædelse af loven, regler udstedt efter loven, vilkår for tilladelser efter loven, eller såfremt det skønnes påkrævet af hensyn til bygninger eller arealer, kan forsvarsministeren meddele påbud eller forbud. Bestemmelsen kan tænkes udnyttet til at give påbud om nedrivning inden for en kortere frist af ulovligt opførte bygninger og tilbygninger. Efterkommes forbudet ikke, vil foranstaltningen blive udført for den ansvarliges regning. I tilfælde, hvor overtrædelse af loven medfører risiko for skade på bygninger eller arealer, vil forsvarsministeren umiddelbart lade de nødvendige foranstaltninger til at afværge denne risiko foretage for den ansvarliges regning.

For at skabe mulighed for en hurtig og effektiv håndhævelse af lovens bestemmelser, således at håndhævelse ikke behøver at afvente fogedsag og eventuelt påfølgende retssag, er der optaget bestemmelse om, at adgang til bygninger, arealer, boder, skure m.v. kan ske uden retskendelse, når der er konstateret overtrædelser af loven, og adgangen er nødvendig af hensyn til at afværge skade på bygninger eller arealer, for at efterse, om der er grundlag for at udstede påbud eller forbud, eller når påbud eller forbud ikke efterleves.

Til § 7

For at staten kan få dækket påløbne omkostninger, som følge af overtrædelse af loven, er der medtaget en bestemmelse om, at der er udpantningsret for udgifter til at lade foranstaltninger udføre for de ansvarliges regning og til at afværge skade på bygninger m.v.

Til § 8

Bestemmelsen fraviger en række regler inden for fredningslovgivning – såvel indenfor naturfredning som bygningsfredning – planlovgivning og lovgivning om bygningers opførelse, indretning, anvendelse, ombygning og nedrivning. Dog gælder planlovgivningen i det omfang, det er nødvendigt for den planlægning, som miljøministeren udarbejder for området, jf. § 1. Forsvarsministeren udøver de beføjelser, som efter planlovgivningen tilkommer de kommunale myndigheder. Der er således særlig tale om regler, der fastsætter procedurer for, hvorledes der tages beslutning i spørgsmål vedrørende lovlig anvendelse af bygninger og arealer. Fravigelsen af reglerne i fredningslovgivningen og lovgivningen om bygningernes anvendelse, opførelse og nedrivning m.v. er fundet nødvendige, for at de beføjelser, som forsvarsministeren tillægges efter loven, kan udøves med henblik på opfyldelse af lovens og lokalplanernes intentioner.

Selvom der tidligere er truffet beslutning i fredningsøjemed, er det muligt, at lokalplanernes intentioner ikke vil være i overensstemmelse hermed, da der siden fredningsbeslutningerne er sket en udvikling i området såvel i områdets karakter og udnyttelse, som i tilstanden og dermed bevaringsværdien af bygninger og arealer.

På grund af områdets særlige karakter og for at fremme muligheden for hurtige administrative beslutninger er det bestemt, at beslutninger i medfør af denne lov som hovedregel træffes af forsvarsministeren. Det må endvidere forventes, at den forenklede administrative beslutningsprocedure ikke vil medføre samme forbrug af administrative ressourcer.

Da det er hensigten, at beslutninger vedrørende fredning og bygninger og arealers anvendelse m.m. fortsat skal træffes i overensstemmelse med de principper, som er gældende i resten af samfundet, medmindre områdets særlige forhold tilsiger noget andet, er det bestemt, at forsvarsministeren forinden beslutning tages, bør indhente udtalelse fra berørte sagkyndige myndigheder. Høringsbestemmelsen er ikke obligatorisk.

Da formålet med loven er, at forsvarsministeren kan gennemføre den planlægning for området, som miljøministeren har foretaget, er det bestemt, at forsvarsministerens beslutninger skal være i overensstemmelse med lokalplaner for området. Manglende lokalplan er dog ikke til hinder for, at forsvarsministeren kan træffe afgørelser i medfør af loven.

Til § 9

Bestemmelsen bemyndiger forsvarsministeren til at udstede bekendtgørelser vedrørende lovens gennemførelse, herunder om Københavns Kommunes medvirken. Bekendtgørelser kan forventes udstedt om f.eks. regler for ansøgning om opnåelse af tilladelser, regler for almindelig færdsel på området, således at området også skal kunne udnyttes rekreativt af Københavns befolkning, detaljerede bestemmelser om gennemførelse af pligten til at anvise erstatningsbolig og regulering af uforudsete situationer.

Endvidere kan forsvarsministeren nedsætte et særligt styringsråd, som tænkes sammensat efter tilsvarende principper, som den nuværende Særlige Styringsgruppe vedrørende Christiania er sammensat efter, eventuelt tillige med deltagelse af juridisk sagkyndige medlemmer. Til varetagelse af de daglige administrative forretninger kan nedsættes et særligt sekretariat.

Det er endelig tanken, at der udstedes regler om, at der blandt de fastboende på Christiania vælges et boerråd på fem til ni medlemmer for minimum et år

ad gangen. Dette råd kan således blandt andet rådgive Forsvarsministeriet og styringsrådet.

Til § 10

I lighed med, hvad der er gældende i anden lovgivning, som giver en myndighed adgang til uden retskendelse at træffe foranstaltninger til lovens gennemførelse og håndhævelse, er det i § 10 bestemt, at forsvarsministeren kan anmode politiet om at yde fornøden bistand ved udøvelsen af sine beføjelser efter loven.

Til § 11

Bestemmelsen giver mulighed for at straffe personer, der overtræder lovens bestemmelser med bøde. De bestemmelser, som kan give anledning til straf, er bestemmelser om anvendelse af arealer, anvendelse, opførelse, ombygning eller nedrivning af bygninger, eller opstilling af boder, skure m.v. uden forsvarsministerens tilladelse; tilsidesættelse af vilkår for tilladelser; undladelse af at fraflytte bolig, der ikke længere må anvendes eller ophør med at anvende bygninger til formål, der ikke foreligger tilladelse til; undladelse af at fjerne boder, skure, genstande m.v.

inden for de fastsatte frister; samt undladelse af at efterkomme givne forbud eller påbud. Ved overtrædelse af vilkår om betaling vil der ikke blive nedlagt påstand om straf, hvis overtrædelsen skyldes manglende betalingsevne.

Der foreligger mulighed for at straffe personer, som overtræder bestemmelser udstedt i medfør af denne lov med bøde.

Begås overtrædelserne af et selskab eller lignende, er der mulighed for at pålægge selskabet som sådant et bødeansvar.

Til § 12

Bestemmelsen fastsætter, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. Selvom loven således hurtigt vil træde i kraft, vil en stor del af bestemmelserne først få praktisk betydning, når der i løbet af efteråret 1989 er udstedt lokalplan for området og derved tilvejebragt en detaljeret plan for den fremtidige anvendelse. Manglende lokalplan er dog ikke til hinder for, at forsvarsministeren træffer afgørelser i medfør af loven. Administrationen af loven i perioden fra dens ikrafttrædelse og frem til udstedelse af lokalplan sker, uden at indholdet af lokalplanen derved foregribes.